

Ordlista

3 maj, 2019

Ordlista

Internetstiftelsen	Internetstiftelsen (Stiftelsen för Internetinfrastruktur) är namnet på den oberoende allmännyttiga organisation som ansvarar för Internets svenska toppdomän, det vill säga alla Internetadresser som slutar med .se. Utöver ansvaret för administration och teknisk drift av det nationella domännamnsregistret verkar Internetstiftelsen för positiv utveckling av internet i Sverige genom stöd till utbildning och forskning.
Registry Services	Registry Services ansvarar för administration och teknisk drift av det nationella domännamnregistret. Det är hos Registry Services som en registrar(återförsäljare) registrerar en innehavares domännamn.
ACE-kodat domännamn	ACE står för <u>A</u> SCII <u>C</u> ompatible <u>E</u> ncoding. Internationaliserade domännamn (IDN), t.ex. med de svenska tecknen åäö, måste ACE-kodas för att fungera, eftersom domännamnsystemet endast hanterar tecknen a-z, 0-9 och bindestreck. Jfr ASCII och IDN.
Anycast	Anycast är ett sätt att med en och samma IP-adress adressera flera servrar. Data sänds till närmaste (eller "bästa") mottagare, enligt förutbestämda kriterier. Jämför unicast.
ASCII	<u>A</u> merican <u>S</u> tandard <u>C</u> ode for <u>I</u> nformation <u>I</u> nterchange, ASCII, är en teckenkodning som använd för att representera bokstäver och andra tecken i datorer. ASCII-tecken omfattar a-z, 0-9 och bindestreck (ASCII kallas också LDH, letters-digits-hyphen).
ATF	Enligt lagen (2006:24) om nationella toppdomäner för Sverige på Internet ska Internetstiftelsen tillhandahålla ett effektivt förfarande för lösning av tvister om tilldelning av domännamn. <u>A</u> lternativt <u>T</u> vistlösningsförfarande (ATF) hanterar situationen när någon som upplever sig ha rätt till ett domännamn överklagar tilldelningen av domännamnet i efterhand, utan att behöva gå till domstol. Kostnaderna är subventionerade av Internetstiftelsen och det tar normalt cirka en månad att lösa en tvist.
Auktoriseringskod	Även <i>auth-info-code</i> . Auktoriseringskoden används av en innehavare för byte till annan registrar. Auktoriseringskoden är i princip ett lösenord för byte av registrar. Koden genereras av den tidigare registraren på begäran av innehavaren och förverkas i och med att den används.
Avregistrering av domännamn	Avregistrering av ett domännamn innebär att befintlig innehavare avregistreras som innehavare till domännamnet. Detta kan endast göras via registrar på direkt uppdrag av innehavaren. Jfr förnyelse av domännamn. Avregistreringen inleds med en deaktiveringsperiod om 60 dagar, därefter sker avregistreringen av aktuell innehavare och sedan följer en karantänsperiod på 7 dagar innan domännamnet frisläpps för nya innehavare.
Avregistreringsdatum	På engelska "Deletion date". Synonymer är borttagnings och raderingsdatum. Sätts i samband med deaktiveringen av domännamnet. Vid avregistreringsdatumet avregistreras innehavaren som innehavare till domännamnet och placeras i karantän, se karantänsperiod. Domännamnet "tillhör" Internetstiftelsen under karantänsperioden som sträcker sig fram till frisläppningsdatum då ny innehavare kan registreras.

Bredbandskollen	Bredbandskollen www.bredbandskollen.se är en gratistjänst från Internetstiftelsen som mäter den hastighet användarens webbläsare kan skicka och ta emot data.
Byte av registrar	På engelska <i>transfer</i> . Byte av registrar kan endast ske på initiativ av innehavaren och innebär att innehavaren byter partner för administration och hantering av domäner. Se också Last resort, Auktoriseringskod.
ccTLD	På svenska Nationell toppdomän. ccTLD står för <u>C</u> ountry <u>C</u> ode <u>T</u> op <u>L</u> evel <u>D</u> omain,
CENTR	<u>C</u> ouncil of <u>E</u> uropean <u>N</u> ational <u>T</u> op <u>L</u> evel <u>D</u> omain <u>R</u> egistries är en samarbetsorganisation för ccTLD:er som exempelvis .se för Sverige och .es för Spanien.
Deaktivering	Domännamnet med tillhörande namnservrar tas inte med i den zonfil som går ut till slavservrarna. Det betyder i praktiken att domännamnet upphör att fungera, domännamnet är dock fortfarande registrerat på aktuell innehavare i registreringssystemet. Ett domännamn som inte förnyas deaktiveras 10 dagar efter förfalldatum. 10 dagar efter det inträder en 60 dagar lång deaktiveringsperiod då domännamnet inte fungerar men innehavaren har fortfarande möjlighet att förnya domännamnet. Jfr deaktiveringsperiod.
Deaktiveringsdatum	På engelska <i>deactivation date</i> . Sätts vid domänens förfalldatum, se även deaktiveringsperiod. Domännamnet kan under deaktiveringsperioden återtas och förnyas av innehavaren.
Deaktiveringsperiod	Deaktiveringsperioden är 60 dagar från det att domännamnet deaktiveras. Under den perioden fungerar inte domännamnet men innehavaren kan fortfarande förnya det. Deaktiveringsperioden avslutad med avregistreringsdatum, då innehavaren avregistreras som innehavare till domännamnet. Avregistreringsdatumet inleder en karantänsperiod av 7 dagar, därefter frisläpps det på frisläppningsdatum (release date) och är tillgängligt för nyregistrering. Jfr nyregistrering.
DNS	Domännamnssystemet (<u>D</u> omain <u>N</u> ame <u>S</u> ystem) är en internationell hierarkiskt uppbyggd distribuerad databas som används för att hitta information om tilldelade domännamn på Internet och de resurser som knutits till domänen, främst IP-adresser. DNS är organiserat som ett upp-och-nedvänt träd med roten högst upp och toppdomänerna direkt under.
DNS-data	Information som lagras hos ett Registry där det anges vilka namnservrar som ska svara på förfrågningar om en viss domän.
DNS-operatör	Se Namnsveroperatör.
DNS-resolver	Se Resolver.
DNSSEC	DNSSEC (<u>D</u> NS <u>S</u> ecurity <u>E</u> xtensions) är en tilläggstjänst till domännamn, som gör det möjligt att kontrollera att DNS-information kommer från rätt avsändare och inte har förändrats under överföringen. Det minskar riskerna för manipulation och förfalskning av information i DNS.
DNS-server	Se Namnsver.
Domänadministratör	Samma sak som Registry.

Domännamn	Ett unikt namn, som oftast knyts till tjänster som webbplats eller e-post. Domännamnet översätts i DNS till en IP-adress innan kommunikation via Internet kan ske. Ett registrerat domännamn är ett domännamn som efter tilldelning innehas av en viss innehavare. I t.ex. www.internetstiftelsen.se eller internetstiftelsen.se domännamnet. Jfr IP-adress.
Domännamnsinnehavare	Se Innehavare.
Domännamnssystem	Se DNS.
Domännamnssökning	Se Whois.
ENUM	ENUM (<u>E</u> .164 <u>T</u> elephone <u>N</u> umber <u>M</u> apping) är en teknisk standard som använder domännamnssystemet (DNS) för att göra telefonnummer tillgängliga som DNS-adresser.
EPP	EPP (<u>E</u> xtensible <u>P</u> rovisioning <u>P</u> rotocol) är ett standardprotokoll som används av många registryn (se registry) för registerhantering.
FREE	Free är Internetstiftelsen's namn på den tjänst som visar om en domän är upptagen eller ledig. Denna tjänst kallas även DAS(<u>D</u> omain <u>A</u> vailability <u>S</u> ervice).
Frisläppningsdatum	På engelska <i>release date</i> . Sätts i samband med deaktiveringen av domännamnet, se deaktivering. Domänen frisläpps då för registrering med ny innehavare. Frisläppningen sker tidigast klockan 04.00 UTC på frisläppningsdatumet.
Förfalldatum	På engelska <i>expire date</i> . Datum när domänen förfaller till betalning
Förnyelse av domännamn	När ett domännamn förnyas flyttas dess förfalldatum fram så många månader som angivits i samband med förnyelsen i och med att registraren skickar in ett förnyelsekommando (renew) till Registry Services under förnyelseperioden som börjar 12 månader innan förfalldagen. Registraren förutsätts dessförinnan ha fått betalt av innehavaren. Har inte innehavaren betalt så skickar registraren normalt inget förnyelsekommando och domännamnet kommer därmed automatiskt att först deaktiveras och därefter att avregistreras. Jfr avregistrering respektive deaktivering av domännamn.
gTLD	På svenska Generisk toppdomäner. gTLD står för <u>G</u> eneric <u>T</u> op- <u>L</u> evel <u>D</u> omain. Exempel på gTLD:er är .com, .net, .org, m.fl. gTLD:er är toppdomäner som inte är bundna till något land eller geografiskt territorium. De flesta är tillgängliga över hela världen.
Hosting	Hosting är benämningen på en tjänst som möjliggör webbdrift på entreprenad för privatpersoner och företag. Hosting kan omfatta såväl en enkel privat webbplats som stora e-handelssystem.
Huvuddomän	Den näst sista delen av domännamnet, den del som betecknar innehavaren eller dennes verksamhet. Exempel: i stockholm.se är "stockholm" huvuddomänen.
IANA	The <u>I</u> nternet <u>A</u> ssigned <u>N</u> umbers <u>A</u> uthority, IANA, är den del av ICANN som har det tekniska ansvaret för den globala tilldelningen av IP-adresser och DNS-rotzonen. Jfr ICANN.
ICANN	The <u>I</u> nternet <u>C</u> orporation for <u>A</u> ssigned <u>N</u> ames and <u>N</u> umbers (ICANN) är en icke vinstdrivande, privat organisation som bl.a. ansvarar för den högsta nivån i domännamnssystemet, roten. Jfr IANA.

IDN	Internationaliserade domännamn innehåller tecken som ligger utanför domännamnsystemets ursprungliga teckenuppsättning, vilken endast omfattar tecknen a-z, 0-9 och bindestreck.
IGF	The Internet Governance Forum (IGF) bildades av FN 2006 för att skapa ett forum för policyfrågor gällande Internets styrning. Intressenterna representerar såväl länder som näringsliv och samhället i stort.
Innehavare	Den fysiska eller juridiska person som står som ägare av ett domännamn.
Internetfonden	Via Internetfonden finansierar Internetstiftelsen fristående projekt som stödjer Internetutvecklingen.
IP	Internetprotokoll (Internet Protocol), gemensam kommunikationsarkitektur som används för adressering och vägval för datapaket i IP-baserade nät som Internet. För att datorer och annan utrustning ska kunna kommunicera med varandra över Internet måste de använda samma uppsättning regler för kommunikationen, samma protokoll. IP finns i version 4 (IPv4) respektive version 6 (IPv6).
IP-adress	Numerisk adress som tilldelas varje dator som ska vara nåbar via Internet.
IPv6	Nästa version IP-adress system. IP version 6 syftar främst att lösa den adressbrist som har uppstått på Internet med nuvarande protokoll (IPv4). Det är den sjätte versionen av Internetprotokollet. IPv6 använder 128 bitar långa adresser. Detta ger en teoretisk möjlighet till $3,4 \cdot 10^{38}$ adresser.
Last resort	Se svensk benämning <i>Skyddsregistrar</i>
Namnserver	Dator med program som lagrar och/eller distribuerar domäner (zoner), samt tar emot och svarar på domännamnsfrågor; när du t.ex. vill surfa till www.internetstiftelsen.se ställer din dator en fråga till en namnserver där information om internetstiftelsen.se ligger.
Namnserveroperatör	Den som tillhandahåller en DNS-funktion för Internetanvändare. Det kan t.ex. vara ett webhotell, en Internetleverantör eller en privatperson.
Nationell toppdomän	På engelska <i>ccTLD</i> . Toppdomän som betecknar en nation eller en region. Nationella toppdomäner består av två bokstäver, till exempel .se för Sverige.
Numeriska domäner	Numeriska domäner består av enbart siffror, minimum två och maximalt 63 stycken.
Nyregistrering	Nyregistrering av domännamn innebär att en privatperson eller juridisk person registrerar ett ledigt domännamn, antingen aldrig tidigare använt eller frisläppt. Jfr deaktivering och överlåtelse.
Ompekning	Ändring av DNS-data för ett domännamn.
Registrant	Samma sak som Innehavare. Benämningen har också samma innebörd på engelska.
Registrar	Registrar är ett internationellt begrepp för den part som ansvarar för administration och förvaltning av domännamn, även kallad återförsäljare. En registrar sköter registrering, underhåll och förvaltning av en innehavares domännamn gentemot internetstiftelsen (som är Sveriges registry).

Registreringsdatum	Även kallad "skapad" i webb whoisen på www.internetstiftelsen.se . Datumet då domänen registrerades med aktuell innehavare.
Registry	Registry är det företag eller organisation som ansvarar för administration och drift av en toppdomän. Internetstiftelsen är registry för och administrerar .se-domäner samt ser till att .se-zonen är tillgänglig och fungerar. Detta görs av avdelningen Registry Services hos Internetstiftelsen.
Resolver	Den programvara som översätter namn till IP-adress eller tvärtom.
RIR	RIR står för <u>R</u> egional <u>I</u> nternet <u>R</u> egistries är en typ av organisation som hanterar tilldelning av Internetresurser som IP-adresser samt hanterar samarbetet för den tekniska funktionen av Internet globalt. Det finns 5 st i världen. Den som hanterar Europa heter RIPE NCC.
Skyddsregistrar	På engelska <i>last resort</i> . 2009 införde Registry Services en skyddsregistrarfunktion, vilken ger innehavaren trygghet om en registrar inte skulle kunna fullfölja sitt avtal med Registry Services. Under en begränsad tid, till dess att innehavaren har valt en ny registrar, ser Registry Services till att innehavaren har en fungerande domännamnstjänst. Se även registrar och byte av registrar.
Spam	Spam är obeställd kommersiell information skickad via e-post. Från och med den 1 april 2004 är det i Sverige förbjudet att skicka e-postreklam som inte är beställd. Liknande regler gäller inom hela EU, både för e-postreklam och reklam via fax, SMS, MMS och automatiska uppringningar.
Subdomän	Ett domännamn som består av toppdomän, huvuddomän och en eller flera underdomäner. Subdomän är synonymt med underdomän. Exempel på en subdomän kan vara: team.malarenergi.se
Subregistrar	Subregistrar är en återförsäljare till en registrar. En subregistrar har då rätt att å registrarens vägnar ta emot uppdrag om registreringstjänster från innehavare som sedan genomförs av registraren.
Tjockt registry	Ett så kallat tjockt registry innebär att det företag eller organisation som ansvarar för toppdomänen har utförlig kontaktinformation om innehavarna i sin kunddatabas. Generellt har nationella toppdomäner ett tjockt registry. Jfr tunt registry. Internetstiftelsen har ett tjockt registry.
Toppdomän	Den namndel som återfinns sist i ett domännamn, exempelvis ".se". Se även Nationell toppdomän, ccTLD, gTLD
Transfer	Se byte av registrar.
Tunt registry	Ett så kallat tunt registry innebär att det företag eller organisation som ansvarar för toppdomänen har mindre utförlig kontaktinformation om

	innehavarna i sin kunddatabas. Den informationen hanteras istället av registrarererna. Generellt har generiska toppdomäner ett tunt registry. Jfr tjockt registry.
Tvistlösare	Internetstiftelsen har ett dussintal tvistlösare anlitade för att självständigt fatta beslut i tvistlösningsärenden som kommer till Internetstiftelsen inom ramen för Alternativt Tvistlösningsförfarande (ATF). Jfr ATF.
Underdomän	Ett eller eventuellt flera led i domännamnet som står före huvuddomänen. Exempelvis är "dsv" i dsv.kth.se en underdomän till kth.se. Underdomän är synonymt med subdomän.
Uppsägning	Ett domännamn upphör att gälla, endera för att innehavaren har beordrat att domänen ska tas bort eller för att årsavgiften inte har betalats. Domännamnet tas bort ur registret. Jfr Avregistrering och Deaktivering av domännamn.
URL	<u>U</u> niform <u>R</u> esource <u>L</u> ocator (URL) är benämningen på en adress på Internet, till exempel en webbadress, en e-postadress eller en hyperlänk.
Whois	Whois är en metod att via internet slå upp information om ett domännamn. Exempel på uppgifter som visas är vem som innehar domännamnet och när det registrerades.
Zon	En zon utgörs av en sammanhängande del av domännamnsträdet som administreras av en organisation, t.ex. ett webbhotell, och lagras på dess namnservrar. I t.ex. www.riksdagen.se är .se och riksdagen.se två olika zoner på olika nivåer.
Zonfil	Datafil med den information som behövs om en zon för att adressering med DNS ska kunna användas.
Zonemaster	Ett verktyg för kvalitetskontroll av DNS som på ett detaljerat sätt beskriver eventuella fel och brister i konfigurationen av namnservrar.
Återförsäljare	Se Registrar.
Överlåtelse	En överlåtelse kan endast ske på initiativ av befintlig innehavare och innebär att denne ger äganderätten till domännamnet till en annan privatperson eller juridisk person.